

Rada ERÚ

Energetický regulační úřad
Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

Č. j.: 08835-22/2022-ERU

V Jihlavě dne 11. října 2022

R o z h o d n u t í

O rozkladu společnosti **SPP CZ, a.s.**, se sídlem Nové sady 996/25, 602 00 Brno, IČ: 284 88 016 (dále též „odpůrce“), zastoupené společností CCS Legal s.r.o., advokátní kanceláří, se sídlem Konviktská 291/24, 110 00 Praha 1, IČ: 267 45 020, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 08835-10/2022-ERU ze dne 23. května 2022 (sp. zn. SLS-08835/2022-ERU), kterým Energetický regulační úřad jakožto správní orgán věcně příslušný podle § 17 odst. 7 písm. e) bodu 1. zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, rozhodl, že odpůrce je vůči [redacted] nar. [redacted] bytem [redacted] (dále též „navrhovatel“), povinen splnit povinnosti ze smlouvy č. 1270000075 ze dne 17. července 2012, a to provést vyúčtování dodávek plynu za období od 1. ledna 2022 do 31. ledna 2022 a za období od 1. února 2022 do 14. března 2022 do odběrného místa na adrese [redacted] EIC: [redacted] za cenu 812 Kč/MWh bez DPH a stálý měsíční plat 69 Kč, a toto navrhovateli zaslat do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, Rada Energetického regulačního úřadu (dále též „Rada“) jako příslušný správní orgán podle § 17b odst. 10 písm. b) energetického zákona rozhodla v souladu s § 96 odst. 2 energetického zákona ve spojení s § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), na návrh rozkladové komise, ustavené podle § 152 odst. 3 správního řádu, takto:

Rozklad společnosti SPP CZ, a.s., se sídlem Nové sady 996/25, 602 00 Brno, IČ: 284 88 016, proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 08835-10/2022-ERU ze dne 23. května 2022 (sp. zn. SLS-08835/2022-ERU) se zamítá a napadené rozhodnutí se potvrzuje.

Odůvodnění:

I. Správní řízení na prvním stupni

Dne 19. dubna 2022 obdržel Energetický regulační úřad návrh na zahájení sporného řízení podle § 17 odst. 7 písm. e) bodu 1. energetického zákona. Navrhovatel uvedl, že s odpůrcem uzavřel dne 17. července 2012 k odběrnému místu na adrese [redacted]

██████████, EIC: ██████████, smlouvu o sdružených službách dodávky a odběru zemního plynu č. 1270000075 (dále jen „Smlouva“), podle které byl sjednán „produkt PLYN“ s cenou za dodávku plynu ve výši 812 Kč/MWh a stálý měsíční plat ve výši 69 Kč. Dne 20. března 2022 však od odpůrce obdržel vyúčtování, přičemž si všiml, že v části zúčtovacího období (1. ledna 2022 až 31. ledna 2022 a 1. února 2022 až 14. března 2022) byla navrhovateli dodávka plynu účtována za jiné než sjednané ceny, přičemž změna ceny mu nebyla oznámena v souladu s energetickým zákonem. Z uvedených důvodů se tak domáhá vydání rozhodnutí, kterým bude odpůrci uloženo splnit jeho smluvní povinnost, a to provést vůči navrhovateli vyúčtování v souladu se Smlouvou (tj. s cenou za dodávku ve výši 812 Kč/MWh a stálým platem ve výši 69 Kč/měsíc).

Odpůrce se k věci vyjádřil dne 2. května 2022. Uvedl, že při oznamování navýšení ceny v listopadu 2021 (účinné od 1. ledna 2022) a v prosinci 2021 (účinné od 1. února 2022) jednal zcela v souladu s tehdy platným a účinným zněním energetického zákona, kdy ve smyslu § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, byl povinen uveřejnit a oznámit svým zákazníkům zvýšení cen způsobem sjednaným ve smlouvě. V souladu s čl. VII odst. 1 všeobecných obchodních podmínek, které jsou součástí Smlouvy, bylo sjednáno oznamování prostřednictvím oficiální webové stránky dodavatele. Odpůrce v souladu s tímto ujednáním postupoval, proto je zvýšení ceny platné a vyvolává právní účinky. Teprve s účinností od 1. ledna 2022 je dodavatel povinen oznámit zvýšení ceny zákazníkům prokazatelně a adresně, jinak nevyvolává právní účinky. Podle § 11a odst. 5 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, měl navrhovatel pouze právo odstoupit od smlouvy nejpozději desátý den přede dnem zvýšení ceny, čehož však nevyužil.

II. Napadené rozhodnutí

Rozhodnutím Energetického regulačního úřadu č. j. 08835-10/2022-ERU ze dne 23. května 2022 bylo navrhovatelově návrhu na splnění povinnosti vyúčtovat podle Smlouvy vyhověno, a to tak, že bylo uloženo odpůrci provést vyúčtování dodávek plynu za období od 1. ledna 2022 do 31. ledna 2022 a za období od 1. února 2022 do 14. března 2022 do odběrného místa na adrese ██████████, EIC: ██████████ za cenu 812 Kč/MWh bez DPH a stálý měsíční plat 69 Kč, a toto navrhovateli zaslat do 3 dnů od právní moci rozhodnutí.

Energetický regulační úřad shledal, že až do konce roku 2021 byla navrhovateli dodávka plynu účtována za cenu 812 Kč/MWh bez DPH a stálý plat 69 Kč bez DPH, nicméně v období od 1. ledna do 31. ledna 2022 odpůrce navrhovateli vyúčtoval cenu dodávky plynu 2 699 Kč bez DPH a stálý měsíční plat 259 Kč a v období od 1. února do 14. března 2022 cenu 4 149 Kč/MWh bez DPH a stálý měsíční plat ve výši 259 Kč. Prvostupňový orgán prvotně konstatoval, že odpůrce vůbec neunesl důkazní břemeno spočívající v doložení svých tvrzení o tom, že v souladu se Smlouvou prostřednictvím webových stránek oznámil zvýšení cen. Odpůrce dokonce ani neuvedl, kdy bylo oznámení na webových stránkách provedeno a co bylo jeho obsahem. Odpůrce tak neprokázal, že závazek byl jednostranně změněn.

Následně se Energetický regulační úřad zabýval výkladem § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, který dle jeho názoru odpůrce nesprávně interpretuje. Je třeba trvat na tom, že smlouva strany zavazuje a výjimkou z tohoto pravidla je pouze možnost jednostranné změny smlouvy podle § 1759 zákona č. 89/2012 Sb., občanský

zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Předpokladem změny závazku je řádné oznámení změny závazku druhé smluvní straně, čímž je třeba rozumět doručení do dispozice druhé smluvní strany, aby tato mohla změnu závazku kvalifikovaně vyhodnotit a případně využít oprávnění na zrušení závazku v případě nesouhlasu. Stejně je třeba vykládat i § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021. Odpůrce postupem podle čl. VII odst. 1 všeobecných obchodních podmínek změnu pouze uveřejnil, nikoli však oznámil. Odkaz na smluvní úpravu není dostačující, neboť odporuje zákonnému požadavku na oznámení zvýšení ceny dodávky podle § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021. Odpůrce popřel základní smysl oznámení zvýšení ceny dodávky plynu, přičemž prvostupňový orgán zdůraznil, že pravidlo zakotvené v § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, je opatřením na ochranu zákazníka, které je třeba důsledně vykládat tak, aby byla zákazníkovi poskytnuta ochrana před zvýšením ceny, nemá vést k ulehčování a zjednodušování postupů držitelů licence při změnách závazku. Bylo by nelogické, aby zákon umožňoval neprokazatelný způsob oznamování na webových stránkách a současně pouze za situace nesjednání způsobu oznamování vyžadoval prokazatelné oznámení zákazníkovi.

Prvostupňový orgán shrnul, že pokud odpůrce pouze na webových stránkách uveřejnil změnu závazku dodávky plynu za jinou cenu, nejednalo se o skutečnost, se kterou by bylo možné spojovat právní následek změny závazku dodávky plynu za sjednanou cenu 812 Kč/MWh a 69 Kč stálého platu. Takové jednání odpůrce proto rovněž nevyvolalo právní účinky, byť takový právní následek nebyl před koncem roku 2021 výslovně v zákoně uvedený. Správnímu orgánu tak nezbylo než návrhu vyhovět.

III. Rozklad odpůrce

Proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 08835-10/2022-ERU ze dne 23. května 2022, které bylo odpůrci doručeno dne 25. května 2022, podal odpůrce dne 8. června 2022 rozklad.

Předně odpůrce upozornil, že po vydání napadeného rozhodnutí zjistil, že na adrese předmětného odběrného místa sídlí společnost Neuron Consulting s.r.o., ve které je zákazník jednatelem a většinovým společníkem. Dochází tedy ke spotřebě minimálně nejen fyzické osoby spotřebitele, ale i právnické osoby, a na zvažení je, zda je vůbec Energetický regulační úřad příslušný k projednání a rozhodnutí sporu.

Dále odpůrce uvedl, že předmětem řízení od počátku není dokazování skutečnosti, jestli a jakým způsobem odpůrce zveřejnil na svých internetových stránkách změnu ceny, ale to, zda je tento způsob oznámení změny ceny dostatečný a zda nebyl odpůrce i do konce roku 2021 povinen zaslat zákazníkovi oznámení o změně ceny i jiným způsobem než zveřejněním na internetových stránkách. Odpůrce proto zveřejnění na internetových stránkách nedokládal, a pokud Energetický regulační úřad toto považoval za rozhodnou skutečnost v rámci daného řízení, měl na to v zaslané výzvě odpůrce upozornit. Absencí takového upozornění způsobil zmatečnost celého řízení. Energetický regulační úřad posoudil nesprávně nejen předmět řízení, ale i následky, jež by i případně nesprávné či nedostatečné oznámení o změně ceny mělo podle § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021. Energetický regulační úřad nad rámec zákona stanovuje odpůrci nové povinnosti – podle názoru odpůrce nelze kvalitativně rozlišit mezi zveřejněním a oznámením, jedná se o obsahově stejnou

povinnost, a nikoli o dvě povinnosti, které by dodavatel energií musel splnit zároveň. Oznámením v souladu se Smlouvou zveřejněním na webových stránkách dostal odpůrce své zákonné povinnosti. Navrhovatel podpisem Smlouvy jednoznačně vyjádřil svůj souhlas s oznamováním změny ceny prostřednictvím internetových stránek. Pokud je navrhovatel nesledoval, nemůže přenášet odpovědnost za svou nečinnost na odpůrce.

Odpůrce je přesvědčen, že i kdyby nedošlo k řádnému oznámení změny ceny způsobem stanoveným Smlouvou, jediným zákonem přípustným následkem tohoto porušení by bylo právo zákazníka odstoupit od uzavřené smlouvy do 3 měsíců ode dne změny ceny, což však zákazník neučinil. Ustanovení § 11a odst. 5 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, totiž na rozdíl od současného znění nestanovilo pro případ nesprávného oznámení změny ceny její neplatnost.

V napadeném rozhodnutí se Energetický regulační úřad nesprávně dokazuje na nutnost aplikace § 1759 a § 1752 občanského zákoníku, neboť to upravuje změnu smlouvy či všeobecných obchodních podmínek, k čemuž v tomto případě nedošlo. Změna ceny nepředstavuje změnu smlouvy, nýbrž právě smlouvou předvídanou možnost odpůrce jako dodavatele měnit cenu. V daném případě se nejedná o změnu ustanovení smlouvy, ale naopak o smlouvu, ale i zákonem předpokládaný postup při změně ceny.

Odpůrce rozklad doplnil dalším podáním dne 24. června 2022, když uvedl, že správnost postupu oznámení změny ceny na webových stránkách dodavatele potvrdil i Energetický regulační úřad, když v e-mailové komunikaci k obsahově totožným případům připustil, že dodavatel postupoval při oznámení správně, a v tomto směru doložil e-mailovou komunikaci s pracovníky oddělení ochrany spotřebitele Energetického regulačního úřadu.

S ohledem na uvedené odpůrce navrhuje změnit napadené rozhodnutí, a to tak, že se navrhovatelův návrh zamítá.

IV. Rozhodnutí o rozkladu

Rozklad odpůrce byl podán včas a splňoval předepsané náležitosti. Na základě podaného rozkladu Rada po jeho projednání v rozkladové komisi zřízené podle § 152 odst. 3 správního řádu a s přihlédnutím k návrhu rozkladové komise rozhodla tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí, a to z následujících důvodů.

Podle § 89 odst. 2 věty první správního řádu přezkoumává odvolací správní orgán soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Podle § 141 odst. 9 správního řádu ve sporném řízení odvolací správní orgán přezkoumává napadené rozhodnutí jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání.

Po přezkoumání napadeného rozhodnutí ve smyslu podaného rozkladu Rada dospěla k závěru, že napadené rozhodnutí je věcně správné, byť mu lze vytknout určité nedostatky v odůvodnění. To se týká především závěrů o rozpornosti odpůrceva postupu s energetickým zákonem, jejíž právní následek správní orgán nijak nekvalifikoval, a v návaznosti na to není ani jednoznačně odůvodněno, z čeho je vyvozována neúčinnost zvýšení cen. Tyto nedostatky v odůvodnění je nicméně možné odstranit v rámci tohoto rozhodnutí, neboť napadené rozhodnutí jinak obstojí a zásadní úvahy jsou v něm zcela správné. Podklady obsažené ve spise jsou dostačující ve vztahu ke zjištěnému skutkovému stavu a právní argumentace v tomto rozhodnutí není zásadně v rozporu s tím, co již bylo uvedeno v napadeném rozhodnutí.

V první řadě je nutné se vyjádřit ke skutečnosti nově tvrzené v rámci rozkladu, a to o sídle společnosti Neuron Consulting s.r.o. na adrese odběrného místa, což dle odpůrce zpochybňuje příslušnost Energetického regulačního úřadu k projednání věci.

Jakkoli je odpůrci třeba připomenout úpravu koncentrace podle § 82 odst. 4 správního řádu, která se uplatní i v rámci sporného řízení, jistě nelze pominout, že existenci kompetence k okamžiku zahájení řízení jako jedné z podmínek řízení je namístě ověřovat po celou dobu řízení, neboť její nedostatek není zhojitelný. Odpůrci nicméně v jeho úvahách nelze přisvědčit.

Navrhovatel s odpůrcem (resp. jeho právním předchůdcem) uzavřel Smlouvu, která splňuje obsahové náležitosti smlouvy o sdružených službách dodávky plynu (§ 72 odst. 2 energetického zákona) a kterou se odpůrce zavázal navrhovateli jako fyzické osobě dodávat plyn do odběrného místa specifikovaného jako „rodinný dům“, a to za cenu podle ceníku pro zákazníky kategorie „domácnost a maloodběr“ (viz Smlouva přiložená k návrhu). Odpůrce tudíž podle Smlouvy dodává plyn fyzické osobě jako zákazníkovi nakupujícímu plyn pro své vlastní konečné užití v odběrném místě (v rámci domácnosti). Kromě toho není od věci připomenout, že právní úprava sídla právnické osoby je postavena na ryze formálním pojetí. Sídlem je místo určené v zakladatelském právním jednání, resp. následně zapsané do veřejného rejstříku. Faktické sídlo, jako místo, kde se lze reálně setkat se zaměstnanci či zástupci právnické osoby, může být lokalizováno jinde (srov. § 123 a § 136 a násl. občanského zákoníku). Z veřejně dostupných webových stránek této společnosti (<http://neuronconsulting.com/>) je zřejmé, že skutečné sídlo právnické osoby je umístěno na adrese Kratochvílova 562/1, 702 00 Ostrava. Ani hypoteticky tak nelze uvažovat o tom, že odběratelem v odběrném místě není navrhovatel jako spotřebitel. Za daných okolností tudíž nevystaly pochybnosti o tom, že je dána kompetence pro projednání sporu v rámci sporného řízení vedeného podle § 17 odst. 7 písm. e) bodu 1. energetického zákona, neboť se z ničeho nepodává, že návrh nepodal spotřebitel odebírající plyn pro spotřebu v domácnosti.

Odpůrce se dále ohrazoval proti závěru Energetického regulačního úřadu o neunesení důkazního břemene ohledně oznámení změny ceny skrze webové stránky. Doslova odpůrce uvádí, že předmětem řízení není dokazování skutečnosti, jestli a jakým způsobem zveřejnil na svých internetových stránkách změnu ceny, ale pouze to, zda je tento způsob oznámení změny ceny dostatečný.

Předně je třeba k této námitce poznamenat, že je argumentačně poněkud neobratná, neboť předmět řízení je ekvivalentem „věci samé“, rozumí se jím v návrhu obsažené vymezení skutku, označení účastníků řízení a specifikace toho, co navrhovatel požaduje. Předmětem řízení je tak nárok na vyúčtování ceny za dodávku plynu podle původních cen. Oproti tomu otázka zveřejnění informace o změně ceny na webových stránkách může být toliko předmětem dokazování, jako skutečnosti, která má význam pro posouzení věci. Uplatněná námitka tudíž zjevně nesměřuje k nesprávnému posouzení předmětu řízení, ale k nesprávnému vymezení skutečností, které by měl odpůrce dokazovat v souladu se svými procesními povinnostmi. Z vyjádření odpůrce je patrné, že podle jeho názoru nemusí uvedenou skutečnost dokazovat, neboť o ní mezi účastníky řízení panuje shoda. Na takovou procesní situaci by se tak aplikoval § 141 odst. 4 poslední věty správního řádu, podle které správní orgán může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.

Z popisu skutkového stavu obsaženého v návrhu ovšem vyplývá toliko to, že navrhovateli nebyla změna ceny oznámena v souladu s energetickým zákonem. Svá

skutková tvrzení navrhovatel v tomto směru nikterak nerozvíjel a s případným zveřejněním na webových stránkách ani nepolemizoval. Odpůrce poukazuje na navrhovatelem doloženou reklamaci z 21. března 2022, ve které se navrhovatel odkázal na výkladové stanovisko Energetického regulačního úřadu č. 1/2022. Z použité formulace a vůbec obsahu tohoto podkladu však zcela jistě nelze dovodit konkrétní navrhovatelovo skutkové tvrzení o zveřejnění změny ceny na webových stránkách odpůrcem. Navrhovatel se evidentně omezuje na velmi obecná negativní skutková tvrzení o absenci řádného informování o záměru zvýšit cenu podle energetického zákona („*Změna ceny mi, jako zákazníkovi, nebyla oznámena v souladu s v té době platným zněním zákona č. 458/2000 Sb. ...*“).

Byl to naopak právě odpůrce, kdo tvrdil, že k oznámení o zvýšení ceny došlo v listopadu a prosinci 2021 prostřednictvím webových stránek. Odpůrce tak podal k věci vlastní (a také ne zcela konkrétní) vysvětlení, ovšem bez toho, aby jej jakkoli doložil. Účastníci řízení tak neučinili shodná tvrzení, neboť navrhovatel pozitivně nic o zveřejnění prostřednictvím webových stránek netvrdil, maximálně v návaznosti na tvrzení odpůrce tuto skutečnost nepopřel. Z pohledu rozvržení důkazního břemene je v základu zřejmé, že tvrzení o neoznámení je co do podstaty negativním skutkovým tvrzením o trvalé neexistenci, které se navrhovateli těžko prokazuje. Na druhou stranu však navrhovatel poukazyval na problém neoznámení v souladu s energetickým zákonem, nebylo tedy vyloučeno, že konkrétně nesouhlasí právě se zveřejněním skrze webové stránky, proto je otázkou, jestli vůbec jeho skutková tvrzení byla dostatečně substancovaná. Závěr o neunesení důkazního břemene odpůrcem se tak v této chvíli jeví jako předčasný, ovšem na zákonnost napadeného rozhodnutí to nemá žádný vliv, neboť z napadeného rozhodnutí je evidentní, že zásadním důvodem pro vyhovění návrhu bylo neoznámení zvýšení ceny dodávky plynu zákazníkovi řádným způsobem.

Stěžejní námitky odpůrce proto také směřují k nesprávnému výkladu § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, který vede k chybné aplikaci této normy na posuzovaný případ. Podle odpůrce totiž bylo oznámení zvýšení ceny na webových stránkách zcela v souladu se zákonem, neboť na takovém způsobu oznámení se strany dohodly, konkrétně ujednáním čl. VII odst. 1 všeobecných obchodních podmínek, které jsou součástí Smlouvy. S ohledem na argumentaci vznesenou odpůrcem je nicméně nejprve nezbytné vůbec osvětlit podstatu právní úpravy jednostranných změn závazku.

Předně je třeba zdůraznit, že se odpůrce hrubě mýlí, pokud doslovně (a zároveň značně nesrozumitelně) tvrdí, že „*změna ceny nepředstavuje změnu smlouvy, nýbrž právě smlouvou předvídanou možností odpůrce jako dodavatele měnit cenu; v daném případě se rozhodně nejedná o změnu ustanovení smlouvy, ale naopak o smlouvou, ale i § 11a energetického zákona předpokládaný postup při změně ceny.*“ Ujednání o ceně patří mezi podstatné náležitosti (*essentialia negotii*) smlouvy o sdružených službách dodávek plynu (§ 72 odst. 2 energetického zákona), sjednání ceny je tak dokonce základním předpokladem uzavření dodávkové smlouvy. Sjednaná cena za plnění tudíž nepochybně tvoří obsah právního jednání, závazkového vztahu i závazku. Odpůrcovy úvahy svědčí o naprostém nepochopení podstaty závazků v jejich nejzákladnější podobě a s tím související příslušné právní úpravy. Obsah závazku nemůže záviset pouze na vůli jedné strany, to by zcela popíralo podstatu soukromoprávních vztahů jako vztahů rovnosti stran a vylučovalo autonomii vůle stran. Odpůrce si evidentně neuvědomuje, že i pro něj platí základní zásada soukromého práva *pacta sunt servanda*, a tedy i § 1759 či § 1790 občanského zákoníku, jež jsou nepochybně ustanoveními kogentními.

Odpůrce tuto svou absurdní argumentaci dokonce doplňuje názorem, že podobné věcné posouzení Energetického regulačního úřadu způsobuje absenci kompetence k projednání sporu. Konkrétně jeho slovy bude-li Energetický regulační úřad trvat na tom, že změna ceny, která proběhla ze strany odpůrce, představovala změnu smlouvy, pak je napadené rozhodnutí nicotné s ohledem na usnesení zvláštního senátu sp. zn. Konf 20/2021 ze dne 4. května 2022, podle kterého řešení sporů o změnách smlouvy nespadá do příslušnosti Energetického regulačního úřadu. Pomine-li Rada, že odpůrce směšuje posuzování podmínek kompetence a důvodnosti podaného návrhu, pak postačuje konstatovat, že se odkazované usnesení zabývá výkladem kompetence podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona k rozhodování sporů o uzavření smlouvy, nikoli kompetence podle § 17 odst. 7 písm. e) bod 1. energetického zákona k rozhodování sporů o splnění povinnosti ze smlouvy. Závěr zvláštního senátu se tedy týká zcela jiného kompetenčního ustanovení, než podle kterého je vedeno předmětné sporné řízení.

Lze proto uzavřít, že obecně zvýšení ceny zcela určitě představuje změnu ve smlouvě a závazkovém vztahu, a pokud k tomuto zvýšení dochází čistě z vůle dodavatele, pak se jedná o jednostrannou či ultimativní změnu závazkového vztahu. Odpůrce sice v základu správně uvádí, že energetický zákon je vůči občanskému zákoníku v otázce oznamování zvýšení cen *lex specialis*, avšak zcela opomíjí, že úprava obsažená v energetickém zákoně ohledně jednostranných změn závazkových vztahů není komplexní, obecně je obsažena právě v občanském zákoníku, kterému smluvní vztahy založené smlouvou o sdružených službách dodávky plynu jako vztahy soukromoprávní podléhají. Ustanovení § 11a energetického zákona především vůbec nekonstituuje oprávnění držitelů licencí libovolně jednostranně měnit smlouvy, energetický zákon toliko stanovuje speciální ochranná ustanovení stanovená ve prospěch zákazníka spočívající zejména ve stanovení způsobu oznámení změn ve smluvním vztahu a následků jeho nedodržení.

V otázkách samotného sjednání možnosti jednostranné změny závazku je tak třeba vycházet z obecné právní úpravy obsažené v občanském zákoníku. Podle již zmiňovaného § 1759 občanského zákoníku platí, že smlouva strany zavazuje; lze ji měnit nebo zrušit jen se souhlasem všech stran, anebo z jiných zákonných důvodů. Ve smyslu tohoto kogentního ustanovení si tak smluvní strany nemohou dohodnout možnost změn závislých pouze na vůli jedné strany. To ovšem neznamená, že závazek je možno měnit pouze samostatným právním jednáním (dohodou), ve smlouvě jako takové může být sjednán souhlas se změnou právního jednání, kdy je např. sjednán obsah takové změny a na vůli smluvní strany potom je, zda se tato změna použije, či nikoli. Pro obchodní podmínky je podrobnější úprava možnosti ujednání jednostranné změny upravena v § 1752 občanského zákoníku. Právě na takové případy, kdy je platně smluvně sjednána možnost změnit závazek „jednostranně“ jednou ze smluvních stran, pak dopadají ochranná ustanovení druhé smluvní strany, ať už obecná v občanském zákoníku, či zvláštní v podobě § 11a energetického zákona.

Zároveň je třeba zvláště zdůraznit, že v daném případě byla uzavřena smlouva spotřebitelská, což opomíjí nejen odpůrce, ale důsledně se touto zásadní okolností nezabýval ani prvostupňový orgán. Ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných se spotřebitelem obsažená v občanském zákoníku se tak nutně uplatní i v této věci, byť byl závazek založen smlouvou podle energetického zákona [srov. podobně rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3608/2018: „*Ustanovení občanského zákoníku nebo zvláštní právních předpisů o spotřebitelských smlouvách, zneužívajících klauzulích a jiná ustanovení směřující k ochraně*“].

spotřebitele jako lako „slabší“ smluvní strany je třeba aplikovat bez ohledu na to, jakému (zvláštnímu) právnímu režimu dotčený právní vztah podléhá.“].

Pokud je jádrem sporu otázka jednostranného zvýšení ceny, pak je na místě nejprve zjistit, zda smlouva vůbec obsahuje ujednání, které takovou možnost zásahu do závazkového vztahu ve smyslu výše uvedeného umožňuje. Pokud ano a jedná-li se o smlouvu spotřebitelskou, která je charakteristická fakticky slabším a zranitelnějším postavením jedné ze smluvních stran, pak se zásadně nabízí i posouzení platnosti takového ujednání. Přitom není podstatné, že návrhvatel podobnou argumentaci nevznesl, neboť ke zdánlivosti či absolutní neplatnosti právního jednání má přihlížet správní orgán z moci úřední, a to tehdy, jsou-li z takového právního jednání důvody neplatnosti bez dalšího patrné (podobně rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4841/2007), resp. v situaci, kdy má správní orgán k dispozici informace o právním a skutkovém stavu, které jsou pro takové posouzení nezbytné. V posuzované věci se jedná právě o takový případ, neboť jde o ujednání, o které odpůrce přímo opírá oprávněnost svého postupu.

Předmětné ujednání však zůstalo mimo pozornost prvostupňového orgánu, evidentně se jím vůbec nezabýval. Správní orgán si v zásadě vystačil s konstatováním rozpornosti postupu odpůrce s § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, potažmo s konstatováním o nedostatečnosti obchodních podmínek vzhledem k zákonnému požadavku, aniž by jakkoli kvalifikoval právní následek takové rozpornosti se zákonem, ať už ve vztahu k právnímu jednání, kterým měla být cena zvýšena, nebo k samotnému ujednání, které mělo odpůrci jednostranné změny umožňovat. Nikoli každé jednání v rozporu se zákonem totiž musí být neplatné, natož pak absolutně, proto Rada považuje posouzení prvostupňového orgánu v tomto směru za nedostatečné, a to i ohledně závěrů o neúčinnosti zvýšení ceny.

Obecně jsou podle § 1813 občanského zákoníku zakázána ujednání, která zakládají v rozporu s požadavkem přiměřenosti významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran v neprospěch spotřebitele. Mezi zakázaná ujednání jsou pak podle § 1814 písm. g) občanského zákoníku explicitně zařazena ujednání, která dovolují podnikateli, aby ze své vůle změnil práva či povinnosti stran.

Podle čl. VII. obchodních podmínek, které jsou nedílnou součástí Smlouvy (doloženy návrhovatelem) a ze kterých odpůrce vyvozuje možnost jednostranného zvýšení ceny, platí: *„Na záměr změny ceníku a/nebo OPD upozorní Dodavatel Zákazníka (domácnosti a podnikající fyzické osoby s roční spotřebou plynu do 630 MWh) prostřednictvím svých webových stránek www.enra.cz nejpozději dva (2) měsíce předem. Dodavatel je oprávněn následně stanovit po svém oznámení nový ceník a/nebo nové OPD. Nové znění zveřejní nejméně třicet (30) dnů před okamžikem, kdy mají nový ceník a/nebo nové OPD nabýt účinnosti, prostřednictvím svých webových stránek a na svých kontaktních místech, popřípadě i jiným vhodným způsobem; je-li to možné. Toto oznámení se pokládá za návrh změny ceníků a/nebo OPD a musí v něm být určeno datum, od něhož má ke změně dojít. 2. V případě uveřejnění oznámení podle odst. 1 je Zákazník (domácnosti a podnikající fyzické osoby s roční spotřebou plynu do 630 MWh) oprávněn odstoupit od Smlouvy; odstoupení od Smlouvy představuje EZ jako stanovený výlučný nástroj pro vyjádření nesouhlasu s návrhem změny ceníku (zvýšení ceny plynu) a/nebo OPD. Právo odstoupit od Smlouvy bez uvedení důvodu může Zákazník využít pouze do deseti (10) dnů přede dnem nabytí účinnosti nových OPD a/nebo nového ceníku*

(zvýšení ceny plynu) Dodavatele a v odstoupení musí být uveden výslovný odkaz na toto ustanovení OPD. Uvedené právo odstoupit od Smlouvy Zákazníkem svědčí Zákazníkovi v případě, když Dodavatel ve lhůtě 30 dnů dle odst. 1 neoznámil zákazníkovi změnu ceníku a/nebo OPD a současně Zákazníka v takovém případě nepoučil o právu odstoupit od Smlouvy bez uvedení důvodu do 3 měsíců od data změny ceníku a/nebo OPD. V případě, že odstoupení nebude písemné, nebude obsahovat výslovný odkaz na toto ustanovení OPD nebo bude Dodavateli doručeno po uplynutí stanovené lhůty (10 dnů nebo 3 měsíce), je neplatné.

3. V případě, že Zákazník odstoupí postupem dle tohoto článku od Smlouvy, odstoupení je účinné k poslednímu dni kalendářního měsíce, ve kterém bylo doručeno Dodavateli, neurčí-li Zákazník pozdější den účinnosti odstoupení. Jedná-li se o odstoupení, které bylo uskutečněno Zákazníkem do 3 měsíců od účinnosti změny ceníku a/nebo OPD a méně než 10 dnů před koncem daného měsíce, je účinné k poslednímu dni kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém bylo odstoupení doručeno Dodavateli. Uplatnění práva Zákazníka na odstoupení od Smlouvy není spojeno s žádnými finančními nároky Dodavatele vůči Zákazníkovi.

4. V případě, že Zákazník po uveřejnění oznámení Dodavatelem neodstoupí způsobem dle tohoto článku, má se za to, že akceptoval návrh na změnu ceníku a/nebo OPD, a je povinen platit Dodavateli cenu dle nového ceníku, respektive plnit Smlouvu dle nových OPD, jež jsou pak pro smluvní strany závazné. To platí i v případě, že Zákazník zaplatí cenu vypočtenou již dle nového ceníku, nebo pokud učiní vůči Dodavateli jiný právní úkon představující akceptaci návrhu na změnu ceníku a/nebo OPD.“

Citovaný článek zjevně představuje ujednání, které upravuje uzavření budoucí dohody; srov. § 1770 občanského zákoníku, podle kterého ustanovení o nabídce a přijetí nabídky se použijí přiměřeně i na případy, kdy strany ujednají pro uzavření smlouvy jiný postup. Ujednání totiž stanovuje dodavateli možnost učinit *návrh* změny smlouvy prostřednictvím webových stránek, přičemž akceptace na straně zákazníka je spojena toliko s nečinností, resp. dokonce s „neodstoupením“. V tomto směru se tak ujednání blíží „kvazijednostranné“ změně smluvních podmínek, kdy má změna v závazku spočívat na oboustranném konsensu. V posuzovaném případě však zákazník nemá právo návrh (nabídku) odmítnout a pokračovat ve smluvním vztahu se stejným obsahem, ujednání mu umožňuje návrh odmítnout pouze na základě odstoupení, které závazek zruší.

Ujednání obsažené v čl. VII. všeobecných obchodních podmínek však Rada hodnotí jako nepřiměřené podle § 1813 občanského zákoníku, a to z následujících důvodů. Právní jednání vůči nepřítomné osobě je založeno na teorii dojití, kdy se právní jednání stává perfektním, jakmile se dostává do sféry dispozice adresáta. Konkrétně § 570 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že právní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde; zmaří-li vědomě druhá strana dojití, platí, že řádně došlo. Toto ustanovení se uplatní na adresované projevy vůle, kterými návrh na změnu smlouvy bezesporu je. Z povahy takového právního jednání je nezbytné, aby byl projev vůle adresován jeho adresátovi, jemuž musí být zřejmé, že se projev vůle týká právě jeho. V opačném případě samotné „dojití“ nemůže nastat, i kdyby se takový projev dostal do dispoziční sféry adresáta nebo se o něm adresát dozvěděl (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 3809/2009). V posuzovaném ujednání je však tento základní požadavek na adresné právní jednání zcela vyloučen. Důsledkem neadresnosti návrhu je tedy faktické vyloučení dojití adresátovi. Posuzované ujednání účinnost (perfekci) návrhu spojuje se samotným neadresným zveřejněním. Takové odchýlení se od zákonné úpravy výrazně zhoršuje právní postavení spotřebitele, neboť mu v podstatě odebírá možnost být

adresně informován a svobodně se rozhodnout o akceptaci nabídky, resp. o setrvání ve smluvním vztahu. Tato nerovnováha je navíc zvýrazněna tím, že akceptaci zákazníka nepředstavuje jen pouhá nečinnost, nýbrž i jakýkoli projev vůle, který není odstoupením, a to dokonce i s obsahově specifickými požadavky (srov. odst. 2 tohoto ujednání: „...v případě, že odstoupení nebude písemné, nebude obsahovat výslovný odkaz na toto ustanovení OPD ... je neplatné.“ Dále potom odst. 4: „V případě, že Zákazník po uveřejnění oznámení Dodavatelem neodstoupí způsobem dle tohoto článku, má se za to, že akceptoval návrh na změnu ceníku a/nebo OPD...“). Zákazníkovi je tudíž odňata možnost se o návrhu změny ceny vůbec dozvědět, resp. by byl odkázán na neustálou kontrolu webových stránek, porovnávání smlouvy se zveřejňovanými ceníky atp. Ujednání tak zakládá významnou nerovnováhu v právech a povinnostech v neprospěch spotřebitele, neboť dodavateli umožňuje zasahovat do obsahu smluvního vztahu a měnit povinnosti zákazníka takovým způsobem, že je pro zákazníka v podstatě nemožné projevit svou vlastní vůli ve vztahu k navrhované změně závazku. Takové ujednání je zároveň nepřiměřené, neboť nelze rozumně očekávat, že by spotřebitel s takovou klauzulí souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy. Ujednání je zjevně projevem zneužití postavení silnější strany dodavatele, které kontraktační proces deformuje takovým způsobem, že na něm v podstatě vylučuje účast druhé smluvní strany, které jsou tak nové smluvní podmínky fakticky vnuceny.

Podle § 1815 občanského zákoníku platí, že se k nepřiměřenému ujednání nepřihlíží, ledaže se jej spotřebitel dovolá. Posuzované ujednání je tak zdánlivé (§ 554 občanského zákoníku), nemá žádnou právní relevanci a nezpůsobuje žádné právní účinky, neboť navrhovatel se ho nedovolal (ostatně by to bylo i proti smyslu, neboť usiluje o účtování cen ve výši před jejich změnou). Ve Smlouvě tak není obsaženo žádné platné ujednání, které by odpůrci umožňovalo jednostranně zvyšovat cenu navrhovatelů, návrh měl být proto zamítnut právě z tohoto důvodu.

Na druhou stranu však prvostupňový orgán rozhodl věcně správně, neboť odpůrci by nebylo možné dát za pravdu ani v situaci, kdy by platnost posuzovaného ujednání nebyla nijak zpochybněna.

Na právní jednání spočívají v jednostranně změně smlouvy, ke kterému mělo dojít v listopadu a prosinci 2021, plně dopadala právní úprava obsažená v § 11a odst. 1 věty druhé a třetí, ve znění účinném do 31. prosince 2021, kdy platilo: „Zvýšení cen za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny nebo plynu je držitel licence povinen uveřejnit a oznámit svým zákazníkům způsobem sjednaným ve smlouvě nejpozději třicátý den přede dnem jejich účinnosti. Pokud není způsob oznámení ve smlouvě sjednán, držitel licence oznámí zákazníkovi zvýšení cen za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny nebo plynu prokazatelným způsobem.“ Právní úprava tak pro právní jednání, kterým se smluvní strana na základě smluvní doložky snaží obsah závazkového vztahu jednostranně změnit, explicitně vyžadovala, aby držitel licence zvýšení ceny uveřejnil a zároveň oznámil svým zákazníkům.

Odpůrcova argumentace, že uveřejnění a oznámení splývají v jednu povinnost, je pomýlená, neboť již na základě jazykového výkladu je zřejmé, že uveřejněním se rozumí taková publikace informace, která bude dostupná veřejnosti; ostatně vzhledem k systematické předmětného ustanovení lze vyvodit, že uveřejnění je třeba učinit způsobem umožňujícím dálkový přístup stejně jako v případě uveřejňování cen za dodávku plynu vůbec (srov. první

větu § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021). Oproti tomu oznámení představuje poskytnutí konkrétní adresné informace dotčeným zákazníkům, což je zjevné i ze zvolené dikce právní normy, která ukládá držiteli licence zvýšení oznámit „svým zákazníkům“. Ostatně v tomto směru prvostupňový orgán odůvodnil své závěry velmi přiléhavě, když s odkazem na právní úpravu závazků obsaženou v občanském zákoníku, vysvětlil, že oznámením druhé smluvní straně je nezbytné rozumět doručení změny závazku do dispozice druhé smluvní strany, aby tato mohla změnu závazku kvalifikovaně vyhodnotit a případně využít oprávnění na zrušení závazku, v případě nesouhlasu (str. 4 napadeného rozhodnutí). Oznámení musí být adresné a individuální, čímž má zajistit, aby se zákazník se změnou mohl objektivně seznámit. Oznámení jakýmkoli pouze neadresným způsobem (např. právě prostřednictvím webových stránek) toto znemožňuje, samo o sobě se v případě „oznámení zveřejněním“ ani o oznámení naplňující smysl a účel zákona jednat nemůže. Ustanovení § 11a odst. 1 energetického zákona je ustanovením kogentním a právní jednání, které je s ním v rozporu, je neplatné nejen z důvodu, že smysl a účel zákona coby ustanovení chránící zájem na řádném kontraktačním procesu (zejména z pohledu ochrany slabší smluvní strany) jeho dodržování vyžaduje, nýbrž i proto, že se zjevně přičí dobrým mravům, neboť druhé smluvní straně v podstatě odnímá možnost svobodně se rozhodnout o vlastním závazku. Právní jednání jsoucí v rozporu s § 11a odst. 1 energetického zákona je tak absolutně neplatným (§ 588 občanského zákoníku).

Pokud je takové právní jednání absolutně neplatné či zdánlivé, pak nevyvolává žádné právní účinky – skutečnost, že § 11a energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, neobsahoval úpravu obdobnou aktuálnímu znění § 11a odst. 3 energetického zákona, podle kterého platí, že nebude-li změna oznámena podle odstavce 2 (tj. právě prokazatelně a adresně v zákonné lhůtě), nevyvolává právní účinky, na věci nic nemění, neboť uvedené bylo možno dovodit z obecné občanskoprávní úpravy. Nelze tedy odpůrci dát za pravdu ani v tom, že v případě postupu držitele licence v rozporu s § 11a odst. 1 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, bylo jediným přípustným následkem porušení zákona založení práva zákazníka od smlouvy odstoupit v prodloužené lhůtě.

Konečně odpůrce také namítal skutečnost, že správnost postupu dodavatelů spočívající v oznamování změny ceny na webových stránkách potvrzuje i samotný Energetický regulační úřad. Konkrétně doložil dvě vyjádření vyhotovené dvěma úředními osobami z oddělení ochrany spotřebitele ([REDACTED]), kteří ve svých odpovědích spotřebitelům postup oznamování pouze skrze webové stránky v podstatě schválili. Rada k tomu však uvádí, že vyjádření činěná Energetickým regulačním úřadem v rámci poradenské činnosti vůči spotřebitelům nejsou právně závazná, byť samozřejmě sdělování zjevně nesprávných stanovisek považuje za krajně nežádoucí. Dopad na projednávanou věc však tato pochybení jednotlivých zaměstnanců nemají žádný.

V. Závěr

Při přezkumu rozhodnutí Energetického regulačního úřadu v rozsahu podle § 89 odst. 2 a § 141 odst. 9 správního řádu Rada jako odvolací správní orgán vzhledem k výše uvedeným skutečnostem dospěla k závěru, že napadené rozhodnutí bylo založeno na správném posouzení sporné otázky, byť mu bylo možno vytknout určité nedostatky v odůvodnění. Tyto nedostatky však bylo možno odstranit v rámci tohoto rozhodnutí, aniž by byla dotčena zásada

dvojinstančnosti. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí bylo věcně správné a v souladu s právními předpisy, Rada rozklad podaný odpůrcem zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podle § 91 odst. 1 ve spojení s § 152 odst. 5 správního řádu dále podat rozklad.

Ing. Stanislav Trávníček, Ph.D.
předseda Rady Energetického regulačního úřadu

Obdrží:

SPP CZ, a.s., prostřednictvím CCS Legal s.r.o.